

Literatur.

A. Hein: Kollektivlaan (Kreditforeningernes Fremtidsudvikling) Kbhvn. 1893, Vilhelm Priors Hofboghandel. (86 Sider).

Det lille Skrift indholder en Kritik af de Hindringer, den bestaaende Lovgivning paa flere Punkter lægger i Vejen for en fuldstændig fri Udfoldelse af Kreditforeningsvirksomheden, og fremkommer med Forslag til en videre Udvikling af denne Virksomhed.

En fuldstændig Vurdering af Detaillerne saavel i Kritiken som i Forslagene vilde kræve et indgaaende praktisk Kendskab til Kreditforeningernes Drift, og Anmelderen skal derfor nøjes med nogle Bemærkninger af mere almindelig Natur, idet det iøvrigt maa haabes, at Skriftet, der udmærker sig ikke alene ved nøje Kendskab til sit Emne men ved Klarhed i Tankegangen og et paaskønnelsesværdigt Mod til at bryde med det overleverede for at give Plads for nye og originale Synspunkter, maa give Anledning til en frugtbar Diskussion blandt praktiske Kreditforeningsmænd.

Forfatteren angriber først de store Bidrag til Reservefonden, som de gældende specielle Love for Kreditforeningerne kræver af Laantagerne, og navnlig de Bestemmelser, der sætter Bidragene ens, uden Hensyn til Laanenes Sikkerhed. Da Reservefondsbidragene er

Literatur.

A. Hein: Kollektivlaan (Kreditforeningernes Fremtidsudvikling) Kbhvn. 1893, Vilhelm Priors Hofboghandel. (86 Sider).

Det lille Skrift indholder en Kritik af de Hindringer, den bestaaende Lovgivning paa flere Punkter lægger i Vejen for en fuldstændig fri Udfoldelse af Kreditforeningsvirksomheden, og fremkommer med Forslag til en videre Udvikling af denne Virksomhed.

En fuldstændig Vurdering af Detaillerne saavel i Kritiken som i Forslagene vilde kræve et indgaaende praktisk Kendskab til Kreditforeningernes Drift, og Anmelderen skal derfor nøjes med nogle Bemærkninger af mere almindelig Natur, idet det iøvrigt maa haabes, at Skriftet, der udmærker sig ikke alene ved nøje Kendskab til sit Emne men ved Klarhed i Tankegangen og et paaskønnelsesværdigt Mod til at bryde med det overleverede for at give Plads for nye og originale Synspunkter, maa give Anledning til en frugtbar Diskussion blandt praktiske Kreditforeningsmænd.

Forfatteren angriber først de store Bidrag til Reservefonden, som de gældende specielle Love for Kreditforeningerne kræver af Laantagerne, og navnlig de Bestemmelser, der sætter Bidragene ens, uden Hensyn til Laanenes Sikkerhed. Da Reservefondsbidragene er

en Risikopræmie, mener han, at de i Lighed med alle sunde Regler for Forsikringsforretninger bør afpasses efter Risikoens Størrelse, og hans Forslag gaar endvidere ud paa, at Amortisations- og Reservefondsbidrag slaas sammen, saa at det Overskud, hvert Aars Bidrag giver ud over det virkelig lidte Tab, benyttes til Amortisation. Hertil er at bemærke, at Forfatteren vistnok har Ret i, at de Reservefond, Kreditforeningerne har været nødte til at opsamle, er for store i Forhold til de Tab, der erfaringsmæssig ere indtrufne, og at skønt Fondene ganske vist tilhøre Laantagerne, har man endnu ikke fundet nogen retfærdig og praktisk Maade at fordele dem paa. Et andet Spørgsmaal er, om et særskilt Reservefond af en vis Størrelse er saa ganske uden Indflydelse paa Obligationskøbernes Tillid og derigennem paa Obligationernes Kurs og Afsættelighed, som Forf. synes at mene.

Et andet af Forfatterens Forslag gaar ud paa, at en vis Del af Laanet, det, som man kunde kalde den absolut sikre utabelige Prioritet, kunde være fritaget for Afdrag, og at der for denne Del af Laanene kunde udstedes uamortisable Kasseobligationer. Hovedtanken med dette — og delvis med det foregaaende — Forslag er at drage ogsaa de fineste Laan ind under Kreditforeningerne, saadanne Laan som nu holdes borte, fordi de hos private Laangivere opnaar Amortisationsfrihed og lavere Risikopræmie. I Forbindelse hermed foreslaas en hurtigere Amortisation af den mindre sikre Del af Laanene. Forslaget fortjener den alvorligste Overvejelse. Den oprindelige Hensigt med den fuldstændige Amortisation, at Grundejeren efterhaanden skulde opnaa at eje sin Ejendom gældfri, er jo i Virke-

ligheden slet ikke bleven naaet, og en Ordning som den nuværende, hvor Laanet fuldt ud skal amortiseres, men hvor Amortisationen til Gengæld kan trækkes ud til henimod 70 Aar, frembyder store Ulemper. Desuden er der altid en stor Mængde Kapitalister, navnlig udenlandske, der foretrækker uamortisable Obligationer fremfor amortisable bl. A. fordi de skyr Ulejligheden ved Eftersyn af Trækningslister og frygter Tab ved Overseen af Udtrækninger.

Forfatterens Hovedsynspunkt er det, at Kreditforeningslaan, Kollektivlaan, i det Hele bør foretrækkes for Enkeltmands laan til Enkeltmand, fordi kun Kollektivlaanene frembyder den Fordeling af Risikoen, som danner Grundlaget for enhver Risikoforsikring. I hans altfor bredt anlagte Fremhæven af dette Moment findes ikke noget egentlig Nyt, men det er gjort med Styrke og Klarhed. Til Formaalets Opnaaelse kræver han, foruden hvad ovenfor er nævnt, en Op-hævelse af den nu gældende Laanegrænse af $\frac{3}{5}$ af Vurderingssummen. Det synes som om han anser $\frac{3}{4}$ eller $\frac{4}{5}$ for at være mere passende, og herimod vilde maaske næppe kunne rejses store Indvendinger, hvis man altid kunde gaa ud fra, at Vurderingssummen ikke oversteg den virkelige Salgsværdi; men den almindelige Mening om Vurderingsforretningerne synes at gaa i Retning af, at man ikke kan forlade sig her-paa. — Imod en fuldstændig Inddragen af de private Laan, særlig de finere, under Kreditforeningerne, er der forøvrigt rejst en Indvending, som ogsaa Hein selv tidligere delvis har været Talsmand for (National-økonomisk Tidsskrift 12. Bind S. 308 ff.) nemlig at Sparekasser og lignende Instituter bør have ialtfald en

Del af deres Kapital anbragt i direkte amortisable eller opsigelige Laan, fordi Børspapirer med svingende Kursværdi — altsaa ogsaa Kreditforeningsobligationer — frembyder den Ulempe, at Kassen køber dem, naar Penge er rigelige, altsaa til høj Kurs, og nødes til at sælge i pengeknappe Perioder, altsaa til lav Kurs.

Rækken af Forslag munder ud i en Anbefaling af en Sammenslutning af de forskellige Kreditforeninger til en fælles Forening. I Virkeligheden er dette jo en logisk Konsekvens af selve Kreditforeningstanken. De enkelte Foreningers Sammenslutning er kun en videre Udvikling af de enkelte Laantageres Sammenslutning i den enkelte Forening. Grundtanken, Assurancen mod Tab ved Hjælp af den samlede Sikkerhed, er herved ført helt ud. Noget lignende tilsigtes ved den foreslaaede Hypothekbank, men Heins Forslag bibeholder et godt Princip i de nuværende Kreditforeninger, nemlig det, at Summen af Laan altid er lig med Summen af Kasseobligationer og at Optagelsen af Laanet og Udstedelsen af Obligationerne altid er en samtidig Akt. Til en Hypothekbank stilles der den Fordring, at den ved Udstedelsen af en større samlet Sum af Obligationer, hvis Provenu efterhaanden benyttes til Udlaan, skal have en ikke ringe Forudseenhed med Hensyn til Pengemarkedets fremtidige Tilstand. Erfaringerne fra Sverig viser, hvorledes dette kan føre til, at Banken i pengeknappe Tider ikke er i Stand til at yde Kreditforeningerne de fornødne Laan, medens den under stor Pengerigelighed ligger med sine Penge uden at kunne faa dem anbragte. Et helt andet Spørgsmaal er det, hvorvidt Sammenslutningsplanen er praktisk gennemførlig. Dette afhænger i første Række

af de enkelte Foreningers Villighed til at gaa ind derpaa. Hvis Forfatterens Forhaabninger om den Kursstigning, som en Sammenslutning vilde fremkalde, holdt Stik, og navnlig hvis den deltes af alle Kreditforeningers Bestyrelser og Interessenter, vilde Sagen vel nok efterhaanden kunne gaa i Orden, men herom er der Grund til at tvivle. Der vil navnlig altid være den Fare, at netop de solideste Kreditforeninger vil mene, at deres Sikkerhed er saa almindeligt anerkendt, at deres Obligationers Kurs intet vil kunne vinde ved en Sammenslutning, hvorimod denne vil paadrage dem en yderligere Risiko. Man kan ganske vist sige, at denne Risiko er yderst ringe, ja at den i Grunden slet ikke eksisterer, fordi den enkelte Forenings Tab naturligvis i første Række skal dækkes af dennes egne Medlemmer, og der først i det højst usandsynlige Tilfælde, at dette ikke lader sig gøre, kan opstaa Tab for Fællesforeningen. Men theoretisk set, er Risikoen dog tilstede og dette kan have psykologisk Betydning.*)

E. M.

Poul Sveistrup: Syersker. Et Bidrag til Belysning af de københavnske Syersker Livsvilkaar. Med Understøttelse af Carlsbergfonden. København, Jul. Gjellerup. 1894 (141 S.).

Fra en Artikel i Nationaløkonomisk Tidsskrifts forrige Aargang kende Læserne en Del af Hr. Sveistrups

*) Efterat ovenstaaende var sat, er der i Folkethingsudvalget fremkommet Ændringer til Forslaget om en Hypothekbank, hvorved denne Institution faar mere Lighed med den af Hein foreslaaede Fælleskreditforening end med den oprindelig foreslaaede Bank.